

M.15106:1-8

(översätt. 3 sidor)

Frankrike

uppl. år 1952

Loar i LLF 85 rör. västhöll och hästslakt m. r.

s. 1-8.

(64)

De Doktoro Veterinaro MONNIER
17 R.J.Jaurès à ARRAS (P.D.C)
Francujo

Al Sinjoro Profesoro pri Arkivo etnologia
Universitato de Lund
Finngatan 8
Lund, Svedujo.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Ex. II
(Översättning av
något varierande)

Bonvolea troviĉikune respondon al via
demandaro transdonita al mi de nia Nacia Esperantista Organi-
zado.

Pri ĉevalo mi pritaktis nur la demandojn,
ĉar pri la aliaj flankoj de la temo (kemia analizo, tranĉado,
rimedoj por agnostado de la ĉevalbrando... k.t.p),
mi opinias, ke viaj klasikaj libroj donas al vi ĉiujn dokumen-
tojn necesajn. Nune la plej trafaj ciferoj mi donis en la
statistikoj.

Pri Hundo kaj Kato: laŭ mia kono, nenia
libraro ekzistas pri ilia konsumado en Francujo, kiu, fakte,
ne okazas publike, sed nur pli malpli ŝtele.

Se al vi estus necesaj aliaj dokumentoj
kun plezuro mi provus trovi ilin.

Restante je via dispono,

Fi ankrike

M. 15106:2.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Demandaro

J

A) Pri ĉevalviando kaj pri buĉado de ĉevaloj.

I) Kia estis antaŭe la opinio pri ĉevalviando kiel nutraĵo kaj kia ĝi nun estas?

II) Ĉu la mortigado de ĉevalo, ~~hundo kaj kato~~ kaŭzis socialan malhonoron kaj, kiel, tiukaze, tio montriĝis?

III) Ĉu ekzistas speciala persono, kiu havas la taskon mortigi ĉevalojn ~~hundojn, katojn~~? Kiel li nomiĝis kaj kiel li estis akceptata?

IV) Kiamaniere okazis la mortigado de tiaj bestoj?

B) Same pri Hundo

C) Same pri Kato

I

Por respondi tiun demandon, estas necese ekzameni la historion kaj la evoluon de tiu kutimo,

Historio: Ĉevalviando ĉiam estis plimalpli uzata por la homonutrado;

Prahistorio ĝi subiĝis, laŭ la epokoj, diversaj fortunej, Ĝi estis multe ŝatata de la prahomoj, kiel tion atestas la ĉevalostaregoj trovitaj en Solutre, Lurdes.....

La historiistoj atribuas al Moizo la unuan malpermeson, cetera ne esprimita, konsumi ĉevalviando, laŭ la sekvanta paragrafo de la "Levitiko (II)": "Vi manĝos, inter ĉiuj la kvarpiedaj bestoj, tiujn, kiuj havas dividitajn hufojn; kaj, kiuj havas forkpiedon, kaj kiuj remaĉas". La ĉevalo la azeno kaj mulo ne estas enkalkulataj, ĉar ili ne havas dividitajn piedojn, kaj ili ne remaĉas.

Antikva historio: Ĉiuj antikvaj popoloj (Perseoj, Grekoj, Romanoj) estis ĉevalmanĝistoj; la lastomita, precipe, glorigis sin grasigis azenatojn tiucele, tiel sekvante la instruon de Mècène, favorato de Aŭgusto.

La Gaŭlanoj, laŭ Jules César, la Germanoj multe uzis tiun viandon. La Nordanoj al sia dio Odin oferis blankajn ĉevalojn, kaj manĝis iliajn viandojn. En "Historio de la Konkerado de Anglajo", Augustin Thierry skribas "Malbone protektitaj de la landaj reĝoj, dukoj, grafoj (kiuj ofte kontraktis je sia sola profito, kaj je ilia malprofito) la kamparanoj ekcitigis kalkfoje: per senespera kuragego, kaj per simplaj bastonoj ili atakis la Nordanojn. Aliafoje, konstatante la senutilecon de kontraŭstato, lacegaj aŭ senkuragigitaj, ili malkonfesis sian bapton; per nuligi de la kolerego de la idolanoj, kaj per pruvi sian iniciatoron je la Nordaj Dioj, ili manĝis la karnon de oferbuĉita ĉevalo.

En la mezepoko la papoj Gregoire III kaj Zacharie I sendis du leterojn al Ŝta Boniface, apostolo de Germanujo, kondamnitante la uzon de ĉevalviando, ĉar ligita al religiaj praritoj, kaj, pro tio, kontraŭstaranta la disvolviĝon de Kristianismo en la Meza kaj Norda Eŭropo.

Moderna Historio: Post la Papa malaprobo, ĝi estis forlasita; oni ĝin uzis nur dum la malsatego, kaj, tiam, ĝi estis grandskale konsumita; dum la Revolucio kaj Imperio niaj soldatoj manĝis multajn ĉevalojn. Sed nur en 1856 ĉevalmanĝado estas funde studata. Bankadoj, en kiuj nur ĉevalviando estis permesata, multiĝis. La plej fama el ili, estas tiu, kiu okazis en Alfort en jaro 1855, prezidata de Renault, direktoro de la Alforta lernejo? En Tuluzo ilin prezidis Lavokat; en Lion, Geoffroy de St Hilaire, kiu tiam diris: "Mia rajtas nun diri, ke en niaj tri Veterinaraĵoj lernejoj, oni taksas ĉevalviandon kiel sana kaj bongusta nutraĵo".

Isidore Geoffroy St Hilaire estras la propagandon; Huzard kaj Vernois, per raporto al Higiena konsilantaro de Parizo (a) deklaras sin favoraj al ĉevalviando. Renault, Leblanc, Goubaux, de Quatrefages, Pietrement aspektigis, kiel defendantoj de tiu nutraĵa rimedo?

Sed Decroix, vera nelacebla apostolo, triumfigis ĉevalviandon en Francujo post longa kaj malfacila propagandagitado; li sukcesis ĝin regularigi per la "Ordonnance" (b) de la 6 a Junio 1866.

(a) Konsilantaro de Parizo: fakte de la departemento Seine, kiu konsistas el Parizo kaj la ĉirkaŭaĵoj.

(b) Ordonnance = leĝo farita de la prefekto de la departemento Seine

La 9an de Julio 1866, la unua ĉevalbuĉejo malfermiĝis en Parizo, proksime de la "Place d'Italie". Ĉevalmangado naskiĝis kaj tuj pli-grandiĝis tre rapide.

Evoluo: La evoluo respeguliĝas de la studo de la statistikoj: de 1866 ĝis 1900, la nombro de buĉado kreskas sufiĉe regule, de 1900 ĝi multiĝas rapide, kaj fariĝas maksimuma en 1907.

Tabelo de la ĉevaloj buĉitaj en Parizo

1866.....	982
78.....	II. 319
88.....	I3. 475
98.....	22. 512
1900.....	26. 484
1903.....	38. 091
1907.....	65. 003
1913.....	53. 775
1948.....	73. 854

— la buĉotaj mankas

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Tabelo de la buĉĉevalvendejo en Parizo
(*la buĉotaj mankas*)

1874.....	48
1889.....	I32
1904.....	212
1913.....	604
1939.....	I. 200

Paralele, tiu ĉevaluzo kreskis en la tuta lando, ĉefe en la urboj. Oni taksas la nombro de la ĉevaloj buĉitaj en 1913 je 190.000
en 1939 je 300.000
en 1949 je 200.000

Kaŭzoj de tiu evoluo:

Medicine: a) Oni multe diskutis pri la riĉeco de la ĉevalvlando je nutraj principoj: fakte ŝajnas, ke bov-kaj ĉevalvlando estas egalaj.

b) En 1900 la medicina Fakultato, pere de Richet kaj Mericou, konsilas por la tuberkulozuloj, la konsumadon de kruda viando: ĉevalo, tiucele uzita, permesas eviti tenion.

Economie La relativa malkareco de ĉevalvlando multe kontribuis al tiu evoluo; nun tiu fakto malmulte influas, ĉar hodiaŭ por buĉado, la valoroj de ĉevalo aŭ bovo estas praktike egalaj. En la komenco la nombro de la mangotaj superis multe la bezonojn... nun ekzistas ekvilibro, eĉ oni importas ĉevalojn el eksterlandoj.

II

a) Ne estas fakte la mortigado, kiu kaŭzis socialan malhonoron sed la konsumado mem. Tio estas, ĉar estis (kaj estas ankoraŭ nun) la opinio de kelkaj) la plej malriĉuloj, kiuj uzas ĉevalvlandon.

b) En la komenco, precipe, estis buĉataj, la ĉevaloj maljunaj, eluzitaj, maldikaj, vunditaj, malsanaj: unuvorte tiuj, kiuj ne plu povis doni

.../...

profitdonan servon.

Pro tio la ĉevalbuĉado estas specialaĉe reguligita:

Mortigejo: Ĝi devas esti specialaj, por ke oni ne intermiksi bov-kaj ĉevalviandon, povu pli akre kontroli la viandon (vizitado de la ĉevalo vivanta kaj mortigita)

Vendejo: Sur ĝi devas esti legeble indikita la varon vendatan

La vendado: La restoraciistoj, la nutrovendistoj, kiuj vendas tiun viandon devas tute klare informi iliajn aĉetantojn.

III

Pro la motivoj diritaj en II (b) estas specialaj personoj, kiuj havas la taskon mortigi, ĉevalon, vendi ĝian viandon. Oni nomigas ilin "boucher chevalin" (ĉevalbuĉisto), ilian vendejon: "boucherie chevaline" (ĉevalbuĉejo) aŭ "boucherie hippophagique" (ĉevalmangista buĉejo). La vendejo estas indikita per tiuj lastaj vortoj, grandlitere kaj, ofte, per orumita ĉevalkapo.

Ili estas konsiderataj, kiel la aliaj komercistoj .

IV

La ĉevalo estas mortigita per martelego "merlin (a)" aŭ "matadore (b)"; poste ĝi estas sensangigita, senhantigita kiel bovo. Pro higiena kaŭzo oni malpermesis injektadon de premita aero inter hanto kaj karno, cele de plefacila senhantigo.

- a) Merlin estas martelego kun pinto, kin povas trabori la kranion
 b) "Matadore" estas speciala "merlin", kies pinto estas movita ĉu per risortego, ĉu per kartoĉo.

B- Pri uzado de Hundviando -

I

La uzado de hundviando ne okazis kaj ne okazas en nia lando, krom duotivoj: malsatego, ŝerĉaĵo

a) Malsatego: la konsumado de hundviando okazis dum malsatego, ekzemple dum (siege) de militurboj.

b) Ŝerĉaĵo: Ĉar, ĝenerale, la ni malsatas mangi hundon, ŝerĉemuloj provas konsumigi ĝin anstataŭ kapzo, ŝago aŭ cervo, k.t.p..... /
Kaj klarigas nur post la festeno la devenon de la mangaj: fakte tian ŝerĉaĵon la viktimoj (aŭ iliaj stomakoj) malbone akceptas.
La kialo de tiu sinteno oni povas klarigi per sentimentaj argumentoj: hundo estas fidela amiko de la homo, k.t.p...; povas tiel esti, sed, precipe, edukado respondecas pri tio, verŝajne pro religiaj motivoj, nun forgesitaj sed ĉiam agantaj.

II

Laŭvorte mortigado de hundo ne kaŭzas socialan malhonoron sed oni rigardas hundmangulon kiel fantaziulon, ŝerĉemulon, kies agado estas malbone juĝita de la ĝenerala opinio ... ĉefe de la posedantoj de hundoj.

Laŭleĝe oni nur povas riproĉi al tiuj homoj ĉu la ŝtelon de la besto ĉu la vendadon kun erarigo de la aĉetanto pri la deveno de la viando; sed oni ne provus malpermesi al ili vendi publike hundviandon, kondiĉe ke la aĉetantoj estus klare informitaj pri la naturo de la viando.
La ĉefa problemo por "hundaĵvendiste" estas trovi aĉetantojn."

III

Laŭ la diritaĵoj estas tute "specialaj" (mensa senso) personoj, kiu mortigas kaj konsumadas hundviandon ili ne havas specialajn nomojn.

IV

Ĉiam estas ŝtelmortigado kaj ĉi metodo uzata devas malsimili de unu al la alia.

C - Pri uzado de Katviando*

Tio dirita pri hundo koncernas ankaŭ katon, la trompadon celante anstataŭi senkapan leporon aŭ kunikulon per kato.

Car, laŭdirite, ĉion ĉe ni finiĝas per kanzono, estas menciinde, ke unu el la folkloraj infanaj kanzonoj pri traktas tiun temon: La titolo estas "Sinjorino Miŝel" kaj la teksto rakontas kiel iu Lustukru ŝtelis la katon de Srino Miŝel por mangi ĝin.

P.S. Elkopio de "Libre Artois" (loka ĵunglo) 26.6.52
Kanzono de Sr. Philippe Lotka kaj Maria Prezidante de U.E.F.

Dum la jaroj la Sevilaŭoj (Hispanio)
manĝis 48.250 katojn.

Seville 25. Junio Dek ok mil ducent kvindek katoj
estas manĝitaj de la loĝantoj de la kvartalo Bricana
dum la ses lastaj jaroj. La edzino Rogario Navarro
kiu ilin kaptis, buĉadis, kaj kasite detale vendis, estis
hodiaŭ arestata kaj konfesis.

Mi notas, ke estas same en Hispanio kiel en Francujo,
sed pli grandskala!

Alto

BIBLIOGRAFIOA) Cevalviando

- 1) Jean Blain : Les aliments d'origine animale destinés à l'homme.
Paris 1948; Vigot frères Ebdonisto = Page 151 kaj sekvantaj.
- 2) Lafenêtre et Dedien : Inspection des viandes. Paris 1936-Vigot
frères Ebdonisto. Page 197 K.sekvantaj.
- 3) Ministère de l'Agriculture - Statistique annuelle. 1949. Page 136.
- 4) Moreau L'abattoir moderne. Paris 1909 Asselin et Houzeau Ebdonisto.
Page 351 K.sekvantaj.
- 5) Piettre Inspection des viandes = Paris 1922. Baillièrre Ebdonisto
Page 615 kaj sekvantaj.

B) Hundviando }
C) Katviando } nepio.

(64)

A - Om hästkött.

För att besvara denna fråga, är det nödvändigt historien och utvecklingen av denna sed.

Historia: Hästkött har alltid varit mer eller mindre använt som människoföda,

Forntidens historia: Det uppskattades mycket av fortidens män-
skor, därom vittnar de hästresten som funnits i Solutre, Lurdes...

Historikerna tillskriver Moizo det första förbudet, att konsumera hästkött enligt följande paragraf av Leviticus (andra Moseboken); "Ni skall äta framförallt förfota djur, de som hava delade hovar, och de, som hava gaffelföt, båda som idissla." Hästen, åsnan och mulan äro inte inräknade, ty de ha inte delade fötter och de idissla inte.

Antik historia: Alla antikens folk (perser, greker, romare) var hästätare; särskilt de sistnämnda gödde åsnorna, sålunda följande Mecenes, ~~undervisning~~ Augustus gunstling, undervisning. Gallerna, enligt Julius César, och germanerna använde mycket detta kött. Nordmännen offrade åt sin gud Oden vita hästar, och åto deras kött. I historien om Englands erövring skriver Augustin Thierry "Dåligt skyddade av landets kungar, hertigar och grevar, upprördes folket ibland: med hopplöst mod och med enkla käppar anföllo de nordborna. En annan gång, då de konstaterade det fåfänga i motstånd, uttröttade och modlösa, förnekade de sitt dop; för att upphäva hedningarnas vrede, ~~och för att~~ åt de kött av offerslaktad häst.

Under medeltiden sände påvarna Gregorius III och Zacharie I två brev till Bonifacius, Tysklands apostel, fördömande användningen av hästkött, ty man var bunden till religiösa riter och därför att man stod emot utbredandet av kristendomen i mellersta och norra Europa.

Modern historia: Efter det påvliga ogillandet, lämnades det; man använde det under hungersnöd, och då konsumerades det i stor skala. Under revolutionen och imperiet åt våra soldater många hästar. Men först 1856 studerades hästköttet grundligen. Gästabud vid vilka endast hästkött var tillåtet, blevo flera. Det mest beryktade av dessa ägde rum i Alfort år 1855, vid vilket Renault, direktor vid Alforts skola presiderade. I Toulouze presiderade Lavokat; i Lyon Geoffry de St Hilaire, som då sade: "Jag får endast säga, att i våra tre veterinärskolor, värderar man hästkött såsom nyttigt och välsmakande föda.

Den 9 juli 1866, öppnades den första hästslakteriet i Paris, i närheten av Place d'Italie. Hästköttsätandet uppblomstrade och förstorades mycket snabbt.

Utveckling: Utvecklingen återspeglas i studerandet av statistiken: från 1866 till 1900, växer antalet av slakter ganska regelbundet. Från 1900 förmeras den hastigt, och ~~klaxar~~ når kulmen 1907.

Tabell över hästar slaktade i Paris

1866	982
1878	11.319
1888	13.475
1898	22.512
1900	26.484
1903	38.091
1907	65.003
1913	53.775
1918	73.854

Tabell över hästköttaffärer i Paris.

1874	48
1889	132
1904	212
1913	604
1939	1.200

Parallellt växte användandet av häst i hela landet, huvudsakligen i städerna. Man taxerar antalet slaktade hästar år 1913 till 190.000, år 1939 till 300.000, år 1949 till 200.000.

Orsaker till denna utveckling:

Medicinskt: a) Man har mycket diskuterat rikedomerna av hästkött ur näringssynpunkter: det synes faktiskt att ox- och hästkött är lika.

b) År 1900 råder medicinska fakulteten, genom Richet och Mericour, de lungsjuka till konsumtion av rått kött, hästkött, använt i detta syfte, gör att man undviker binnikemask.

Ekonomiskt: Hästköttets relativa billighet bidrager till dess utveckling; numera har detta faktum mindre betydelse, ty i dag är för slaktning värdet av häst och oxe praktiskt taget lika. I början översteg tillförseln behovet... nu är det jämvikt, man t.o.m. importerar hästar från utlandet.

II

a) Det är faktiskt inte dödandet, som har förorsakat social vanheder utan konsumtionen. ~~Det var~~ D.v.s. det var (orh är ännu enligt ~~mångass~~ somligas åsikt) de fatigaaste, som använder hästkött.

b) Särskilt i början slaktades de gamla hästarna, de som voro utslitna, magra, sårade, sjuka: med ett ord, de som inte längre kunde giva vinstbringande tjänst. Därför är hästslaktandet speciellt reglerat.

Slakthusen måste vara speciella, för att man inte skall blanda häst- och oxkött. för att bättre kunna kontrollera köttet (.

Försäljningsställen: Här måste angivas varan, som säljes.

(69)

Försäljningen: Restaurangerna, livsmedelsförsäljarna, som säljer detta kött måste tydligt informera sina köpare.

III

På grund av motiven, som nämnts i II (b) är det särskilda personer, som har till uppgift att döda hästar och sälja dess kött. Man kallar dem hästslaktare, deras affärer hästslakthus eller hästätarens slakthus. Affärer äro ~~mark~~märkta med dessa sista ord, med stora bokstäver och ofta med ett förgyllt hästhuvud. De anses som andra affärsmän.

IV

Hästen dödas med en slägga "merlin (a)" eller "matadore (b)"; sedan tappas blodet av och den flås som en ox. På grund av hygieniska orsaker förbjuder man injektion med tryckluft mellan hud och kött, som syftar till att lättare flå av huden.

- a) Merlin är en slägga med spets, som kan borra genom skallen
- b) Matadore är en speciell "merlin", vars spets är rörlig antingen med en fjäder eller med kartesch.

B - Om användningen av hundkött.

I

Användningen av hundkött har inte förekommit och förekommer inte i vårt land, utom beträffande två motiv: hunger och som skämtsak.

a) Hunger: konsumtion av hundkött har ägt rum vid hungersnöd, t.ex. vid belägring av städer under krig.

b) skämtsak. Eftersom vi vanligen inte tycker om att hundkött, försöker få folk att förtära det i st. för gel, får eller hjort o.s.v. och förklarar först efter festen matens härkomst. Faktum är att offren (eller deras magar) tar illa upp ett sådant skämt. Orsaken till denna hållning kan man förklara med känslorargument: hunden är en trogen vän till människan, o.s.v.... det kan vara så, men i synnerhet uppfostran svarar därför, tydligen på grund av religiösa motiv, numera glömda men alltjämt verkande.

II.

Ordagrant orsakar inte dödandet av hunden social vanära, men man betraktar hundätaren som fantast, en skämtare, vars handling dömes illa av den allmänna opinionen... i synnerhet av hundägarna.

Lagenligt kan man anklaga dessa människor endast om de stulit djuret eller om de sålt det med felaktig uppgift till köparen om köttets ursprung; men man skulle inte kunna förbjuda dem att ~~sälja offentligt~~ offentligt sälja hundkött, under förutsättning att köparen vore klart informerad om köttets natur.

Huvudsaken för hundköttförsäljare är att finna köpare.

III.

Enligt det sagda är det alldeles särskilda personer, som dödar och konsumerar hundkött..... de ha inget särskilt namn.